

Jordbruksareal ute av drift

Erfaringer fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

26.05.2026

2019:

11.1%

80 000 dekar

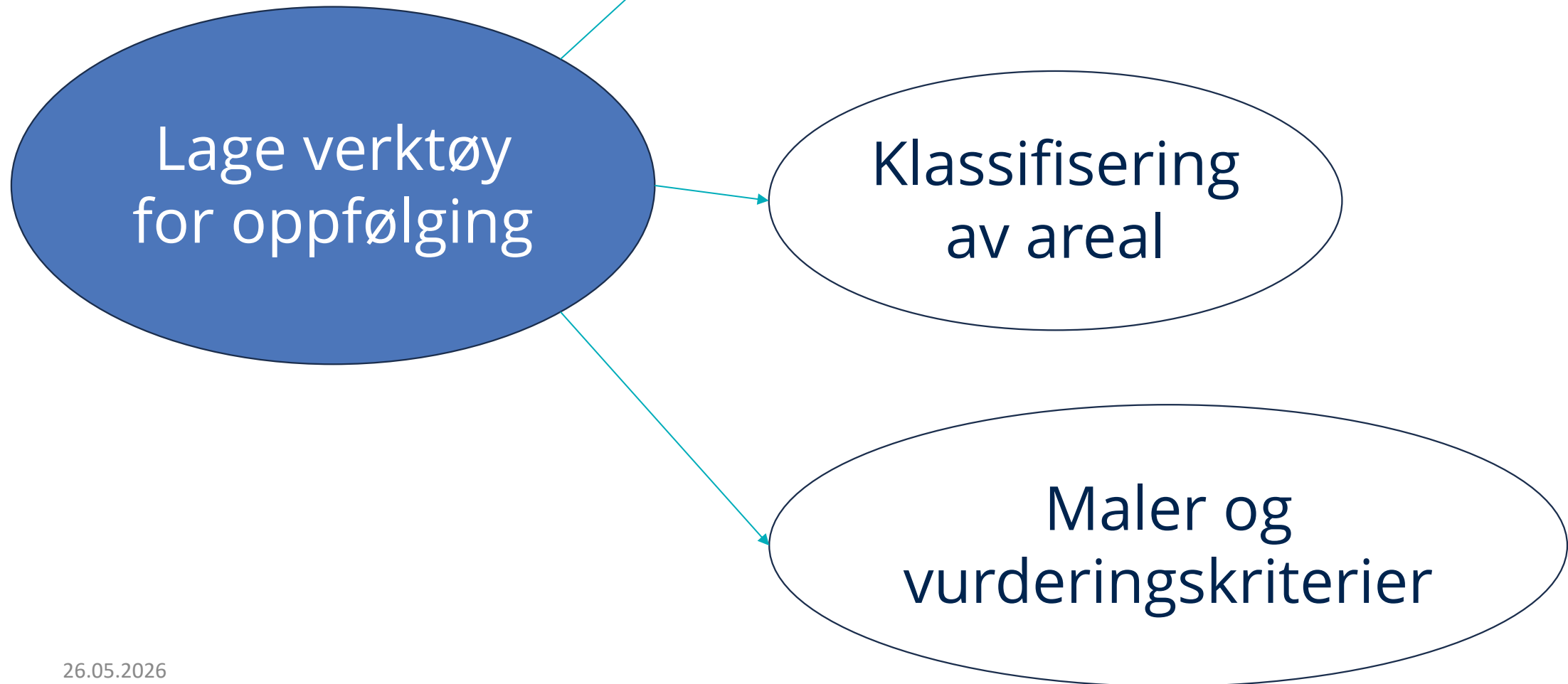
Agder: 20,6
78000 dekar

Hva kunne vi gjøre?

Lage verktøy
for oppfølging

Få kunnskap
om arealene

Klassifisere areal

Klasse 1: Areal i drift –rett på produksjonstilskott	Klasse 2: Areal som er skjøtta, men ikkje har rett på produksjonstilskott	Klasse 3: Areal ute av drift som bør vere i drift	Klasse 4: Areal ute av drift som kan vurderast tatt varig ut av drift
Innanfor jordlov	Innanfor jordlov?	Utanfor jordlov	
Oppfyller PT	Oppfyller ikkje PT		

Kartløsning – andre versjon

SFVT jordbruksareal som kan være ute av drift

SFVT jordbruksareal mulig ute av drift

- Må endres i AR5
- Areal i drift - berettiget produksjonstilskudd (klasse 1)
- Areal som skjettes, men ikke berettiget produksjonstilskudd (klasse 2)
- Areal ute av drift som bør være i drift (klasse 3)
- Areal ute av drift som kan vurderes tatt varig ut av drift (klasse 4)
- Aralet er vurdert - har en annen eller usikker status (klasse 5)
- Aralet er ikke vurdert (klasse X)

WMS for jordbruksareal ute av drift fra NIBIO 2024

2024 Andel av totalt jordbruksareal på landbrukseiendom der mer enn 10 dekar ikke inngår i utbetalt produksjonstilskudd

- 25 - 49 %
- 50 - 74 %
- 75 - 99 %

2024 Andel av maskinelt høstbart jordbruksareal på landbrukseiendom der mer enn 10 dekar ikke inngår i utbetalt produksjonstilskudd

- 25 - 49 %
- 50 - 74 %
- 75 - 99 %

2024 Jordbruksareal som ikke entydig kan knytte til en enkelt landbrukseiendom

- Maskinelt høstbart jordbruksareal
- Innmarksbeite

2024 Jordbruksareal på landbrukseiendom der ikke er utbetalt produksjonstilskudd

- Maskinelt høstbart jordbruksareal
- Innmarksbeite

2024 Jordbruksareal utenfor landbrukseiendom

- Maskinelt høstbart jordbruksareal
- Innmarksbeite

Matrikkel WMS

EiendomsID (Gnr/Bnr/Fnr)

Az Matrikelnummer(Tekst)

Eiendomsgrense

- Eiendomsgrense
- Uavklart grense
- Hjelpelinje fiktiv
- Hjelpelinje punktfaste
- Hjelpelinje vannkant og vegkant

Grensepunkt

- Teiggrensepunkt

28.05.2026

Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene, OpenStreetMap | Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene | Copyright Statens kartverk

Powered by Esri

SFVT jordbruksareal mulig ute av drift:
Areal i drift - berettiget produksjonstilskudd (klasse 1)

Zoom til

Status på areal ute av drift	Areal i drift - berettiget produksjonstilskudd (klasse 1)
Begrunnelse for klasse (nedtrekksmeny)	
Kvifor denne klassen?	Hausta ved slått
Merknad	Slåttemark
Namn på redigerer	OO
Dato for redigering	06.10.2021, 12:00 a.m.

Eksporere data

objectid	status	begrunnelse	merknad	merknad2	navn	dato	aar	kommunenu	areal	type	gnr_ny	bnr_ny	x	y	url	kommunena	arealtype
903	Klasse 1	I drift uten PT	Beite	Per april 202	Hanne Marie	#####	2019	4003	1,10291386	Utenfor LIB	334	20	177508	6588709	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1198	Klasse 2	Beite			Hanne Marie	#####	2019	4003	3,358146	Utenfor LIB	242	92	179915	6564433	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	21
1303	Klasse 2	Beite	Hest		Hanne Marie	#####	2019	4003	6,42436251	Utenfor LIB	263	11	180976	6576645	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1310	Klasse 1	Beite	Naboens hester beiter t	Har vært i ko	Hanne Marie	#####	2019	4003	12,546848	Utenfor LIB	336	55	177457	6589465	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1333	Klasse 2	I drift	I drift ifb. naboens drift		Hanne Marie	#####	2019	4003	1,41080942	Utenfor LIB	138	21	195715	6579975	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1334	Klasse 3	Ikke i drift		4,7 daa innm	Hanne Marie	#####	2019	4003	6,94350488	Utenfor LIB	5	68	190561	6577843	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1338	Klasse 3	Ikke i drift	Bli brukt til oppbevaring/hage		Hanne Marie	#####	2019	4003	1,55256686	Utenfor LIB	138	20	195055	6580085	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1340	Klasse 3	Ikke i drift			Hanne Marie	#####	2019	4003	2,37264379	Utenfor LIB	139	27	194678	6580751	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1341	Klasse 3	Beitepusa	Arelne drives ikke i dag	Teresa har v	Hanne Marie	#####	2019	4003	1,33840192	Utenfor LIB	137	26	194947	6579280	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1342	Klasse 4	Kantsone veg	Urealistisk med et beiteområde så te		Hanne Marie	#####	2019	4003	6,36249003	Utenfor LIB	12	45	189404	6581357	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1343	Klasse 2	Beite	Sauer/geiter ifb. naboens drift		Hanne Marie	#####	2019	4003	3,38665401	Utenfor LIB	123	19	191695	6580602	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1346	Klasse 5	I drift	Regner med at dette arealet drives sa		Hanne Marie	#####	2019	4003	2,29906846	Utenfor LIB	93	31	199274	6574548	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1347	Klasse 3	Ikke i drift	Gror igjen, om det ikke i	Har vært i ko	Hanne Marie	#####	2019	4003	1,40734599	Utenfor LIB	56	37	191377	6579991	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1348	Klasse 4	Bebyggd	Skilt ut til tomt		Hanne Marie	#####	2019	4003	1,21242336	Utenfor LIB	133	7	194557	6579565	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1349	Klasse 3	Ikke i drift	Ingen gjerder synlig på arealet okt 22		Hanne Marie	#####	2019	4003	2,11916335	Utenfor LIB	54	28	191020	6580858	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1351	Klasse 3	Ikke i drift	Golfbane		Hanne Marie	#####	2019	4003	5,94368722	Utenfor LIB	52	62	191222	6582456	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1352	Klasse 3	Ikke i drift		Per mai 2023	Hanne Marie	#####	2019	4003	2,13274776	Utenfor LIB	415	1	195295	6578787	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1355	Klasse 2	Beite			Hanne Marie	#####	2019	4003	2,45080999	Utenfor LIB	112	147	197143	6575417	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1356	Klasse 2	Beite	Hestebeite	Har vært i ko	Hanne Marie	#####	2019	4003	1,75544387	Utenfor LIB	94	13	198471	6574199	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1358	Klasse 3	Ikke i drift			Hanne Marie	#####	2019	4003	2,06056164	Utenfor LIB	57	288	191790	6578869	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23
1359	Klasse 3	Ikke i drift		Per oktober 2022	Hanne Marie	#####	2019	4003	1,10170341	Utenfor LIB	63	382	193765	6574121	https://experience.arcgis.com/experience/245b43d9f#	SKIEN	23

Maler

📄 Maler - bokmål

⤵ [Brev 1 bokmål - Opplysningsbrev fra kommunen til grunneiere](#)

⤵ [Brev 2 bokmål - Påminnelse - driveplikt etter jordloven](#)

⤵ [Priser for jordleie - bokmål](#)

⤵ [Brev 3 bokmål - Forhåndsvarsel om](#)

⤵ [Orientering om driveplikten - bokmål](#)

⤵ [Brev 4 bokmål - Pålegg om bortleie](#)

⤵ [Jordleieavtale - bokmål](#)

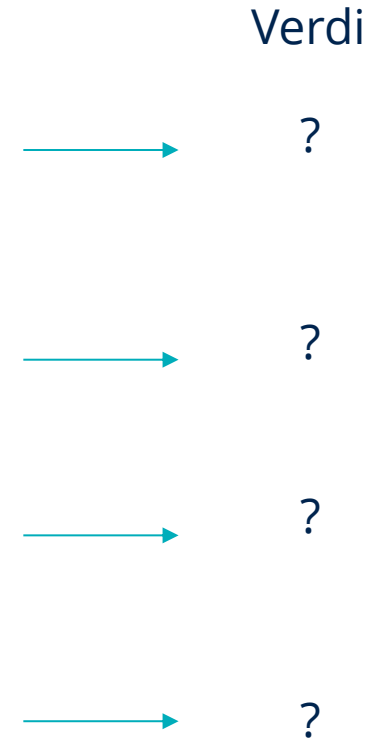
⤵ [Egenerklæring om driveplikt - bokmål](#)

⤵ [Søknad om fritak fra driveplikten - bokmål](#)

Vurderingskriterier

- Kulturlandskap
 - Biologiske verdier
 - Kulturhistoriske verdier
- Klima og CO₂ binding
- Geografi og lokalisering
- Eiendomsforhold og ressursgrunnlag
- Driftsform
- Arealplan eller andre signaler for arealene
- Andre miljøtema?
- ?

Totalvurdering

Få kunnskap
om arealene

- Betydelig lavere tall på areal som er ute av drift enn Nibio sine utregninger.

Kommune	Klasse 3, 4, 5 og X	Nibio
Tønsberg	0,62 %	4 %
Vinje	13,4 %	27,5 %
Hjartdal	9,5 %	22,1 %
Tokke	10,1 %	17,2 %
Tinn	5,5 %	20,4 %
Fyresdal	11,7 %	18,5 %

- 4% til 7 % er ute av drift
- 30 000 til 50 000 dekar

- Mye areal holdes i hevd/skjøttes
- Klart skille mellom nedre Telemark/Vestfold og nord i Telemark
- Areal gror igjen
- Feil i Ar5 klassifisering

Spørreundersøkelser og møter med kommunene

- Økt bevissthet og kunnskap om arealene
- Ressurser - tid, prioriteringer, kompetanse
- Hindre at areal kommer ut av drift og/eller få areal tilbake i drift?
- Færre bønder og beitedyr
- Kunnskap om driveplikt hos eier
- Krevende for kommunene å følge opp
- Begrenset med virkemidler

Veien videre

- Prioritere viktige areal og økt bevissthet
- Kartløsning for PT-søknader?
- Teigbasert tilskudd?
- Småbrukprosjektet i Vest-Telemarkrådet
- Alternativ bruk og muligheter?

Veien videre forts.

- Endrede rammevilkår?
- Tilskuddsordninger
- Strategidokument og planar t.d. Jordvernstrategi, klimaplanar, samfunnsplan hjå kommunane
- Kompetansesamlinger for kommunen (da særlig driveplikt og jus)
- Agriland+

Oppgaver koblet til areal ute av drift

Samarbeid og kunnskapsdeling:

- Delta i Agriland/Ruralis
- Få innsyn i muligheter, næringsutvikling
- Kart til ulike formål

Matsikkerhet:

- Øke forståelsen i samfunnet for verdien av jord
- Urbant landbruk, inkluderer:
 - Markedshager
 - Andelslandbruk
 - Parselhager
 - Bybønder
 - Grønnstruktur i byer

Strengt jordvern:

- Begrense nedbygging gjennom arealplanlegging og nasjonale mål

Driveplikt og aktiv oppfølging:

- Oppfølging kommuner

Økonomiske insentiver:

- Tilskudd til drift
- Drenering
- Gjerding og rydding av gjengrodde arealer
- Aktiv skjøtsel

- *Hvordan bedre bruken av Norges ubenyttede jordbruksarealer*

Jordbruksareal er avgjørende for selvforsyning og matsikkerhet, samtidig som dette er en knapp ressurs i Norge.

AGRILAND+ undersøker hvordan ubenyttede jordbruksarealer kan reintegreres i jordbrukssystemet, samt hvordan forhindre at ytterligere jordbruksareal går ut av drift.

Mål: å bidra til å styrke matsikkerheten ved å fremme bedre bruk av Norges ubenyttede reserver av jordbruksarealer

Hva/hvem er Ruralis?

- Privat stiftelse, Trondheim + Oslo
- Ca 35 ansatte (noen deltid), 4 i adm
- Oppdragsforskningsinstitutt
- Forskningstema:
 - **Næringsutvikling og bioøkonomi** (jordbruk, skogbruk, havbruk, fiskeri- og kystnæringer, systemet for mat- og fôrforsyning og energi)
 - **Klima og ressursforvaltning** (klimatiltak og konsekvenser av disse, miljø, utmark, innmark, landskap og energi)
 - **Lokal- og distriktsutvikling** (bygdeliv og kultur, samhandling bygd og by, regional og kommunal utvikling, lavinntektsland)
- Samfunnsforskning: sosiologi, statsvitenskap, geografi, landbruksfag og økonomi
- Omfattende internasjonalt samarbeid

- Prosjektperiode: 4 år. 2025-2028
- Totalt budsjett: 12 mill. Kr
- I tillegg til forskerne fra Ruralis og Nibio skal det være partnere fra brukersiden (i alt 10% av et budsjett på 12 mill. kr) med på prosjektet.
- Se på årsaker, hvorfor areal går ut av drift? Hvorfor noe areal går inn igjen i drift?
- Avgrensning i prosjektet: Dyrkbart areal er ikkje en del av prosjektet!

Deltakere

- Forskere fra Ruralis og Nibio
- NLR region Midt, Nord og Østlandet
- Sveriges Lantbruksuniversitet

- Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Harstad og Balsfjord kommuner
- Statsforvalteren i Trøndelag, Melhus og Snåsa kommuner
- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark: Vinje kommune og Grenland landbrukskontor

Litt om prosjektgjennomføringen

- AP1 Kartlegging – jordbruksareal ute av drift (AP-leder, Nibio)
- AP2 Analyse av politiske virkemidler og reguleringer (AP-leder, Ruralis)
- AP3 Breddeundersøkelser; jordeiere, bønder og kommuner (AP-leder, Ruralis)
- AP4 Samskaping – kunnskap og politiske anbefalinger
 - - AP4.1: Dypere innsikt + multiaktør problemløsning (AP-leder, Ruralis)
 - - AP4.2: Politikktforming (AP-leder, Ruralis)
- AP5 Kommunikasjon (AP-leder, Ruralis)
- AP6 Prosjektledelse (AP-leder, Ruralis)

2025:

10.9 %

78 000 dekar

Agder: 18,3
69000 dekar

Takk for oss

- Knut Sindre Vale
- Asle Michael Fremgård

- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark